

ת"פ 54421/10/15 - רונן מנשה, אורלי מנשה נגד מדינת ישראל - פמ"ד

בית משפט השלום באשדוד

ת"פ 54421-10-15 מדינת ישראל נ' מנשה ואח'
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כבוד השופטת שרה חביב
המבקשים/הנאשמים

1. רונן מנשה
באמצעות עו"ד א. ויסבאום 2. אורלי מנשה
באמצעות עו"ד א. מויאל

נגד
המשיבה/המאשימה
החלטה

מדינת ישראל - פמ"ד באמצעות עו"ד רונן בוחניק

בפניי בקשה להורות על ביטול כתב האישום כנגד הנאשמים. ב"כ הנאשמים ביקשו להורות על מחיקת סעיף 216 בפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 [להלן: "הפקודה ו/או"פקודת מ"ה"] מכתב האישום מפאת התיישנות לפי סעיף 149(8) בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 [להלן: "החסד"פ"].

ב"כ נאשם 1 אף ביקש להורות על מחיקת כתב האישום כולו בטענה של הגנה מן הצדק לפי סעיף 149(10) בחסד"פ.

מצאתי כי יש לקבל את טענת הנאשמים בעניין התיישנות העבירות לפי סעיף 216 בפקודה, עוד מצאתי כי יש לדחות את הליבון וההכרעה בכל הנוגע לטענת ההגנה מן הצדק לאחר שמיעת הראיות הרלוונטיות.

הרקע לבקשה

1. ביום 27.10.2015 הוגש כתב האישום המייחס לנאשמים שלושה אישומים בעבירות לפי פקודת מ"ה. הנאשמים הואשמו בעבירות של אי הגשת דין וחשבון (3 עבירות) - לפי סעיף 216(4) בפקודה; אי ניהול פנקסי חשבונות (3 עבירות) - לפי סעיף 216(5) בפקודה; ושימוש במרמה, ערמה ותחבולה (3 עבירות) - לפי סעיף 220(5) בפקודה.

2. כעולה מכתב האישום, בשנות המס 2002-2004 [להלן: "התקופה הרלוונטית לכתב האישום"] היו הנאשמים בעלי עסק למתן שירותי הסעה [להלן: "העסק"]. העסק נוהל תחת מספר עוסק מורשה של נאשמת 2.

בהתאם להוראות פקודת מ"ה היו הנאשמים חייבים להגיש לפקיד השומה דין וחשבון על הכנסותיהם בכל שנת

מס, והיו חייבים לנהל פנקסי חשבונות.

הנאשמים פעלו במזיד ובכוונה להתחמק ממס ו/או לעזור לאחר להתחמק ממס והכול תוך שימוש במרמה, ערמה ותחבולה, בכך שבתקופה הרלוונטית לכתב האישום הסוו את מעורבותו ו/או זיקתו ו/או שייכותו ו/או בעלותו של הנאשם 1 לעסק. הנאשמים העלימו מרשויות המס את מקור הכנסתם בשלמותו וכלל לא הודיעו לפקיד השומה על תחילת עיסוקם, לא הגישו דין וחשבון לפקיד השומה ולא ניהלו פנקסי חשבונות. הנאשם 1 השתמש בחשבוניות של צדדים שלישיים לטובת לקוחות העסק.

המחזור העסקי הכולל של העסק בתקופה הרלוונטית לכתב האישום, אשר הושמט ולא דווח לרשויות מס הכנסה, עומד על לא פחות מסך של 194,584 ₪ (ללא מע"מ).

3. בדיון המענה שהתקיים ביום 7.3.16 העלו ב"כ הנאשמים טענת התיישנות ביחס לעבירות המיוחסות להם בכתב האישום. הדיון נדחה לשם העלאת טענות מפורטות ומנומקות בכתב.

טענות הצדדים

4. ב"כ נאשם 1 עתר לביטול כתב האישום, ולחילופין למחיקת כלל העבירות לפי סעיף 216 בפקודת מ"ה המצוינות בכתב האישום. ב"כ נאשם 1 טען כי התנהלות המאשימה בתיק דנן רשלנית. מדובר בהזנחה עקבית לאורך שנים, וכי כתב האישום הוגש לבסוף אך ורק כדי לצאת ידי חובה, בשל העובדה כי הנאשמים לא נשאו בתשלום הכופר שנקבע להם ע"י הרשות. ב"כ הנאשם 1 הדגיש כי מתיק החקירה עולה שפעולת החקירה האחרונה בוצעה ביום 30.1.2007, לאור זאת, לאור סעיף 225 בפקודה ולאור האמור בע"פ 4745/97 **בוני הבירה בע"מ נ' מדינת ישראל**, נב (3) 766 (1998) [להלן: "**עניין בוני הבירה בע"מ**"] - העבירות לפי סעיף 216 בפקודת מ"ה התיישנו עוד בתחילת שנת 2013. עוד הדגיש ב"כ נאשם 1 כי כתב האישום הוגש אך שלושה חודשים טרם התיישנות שאר העבירות שבכתב האישום, עבירות לפי סעיף 220 בפקודת מ"ה.

ב"כ נאשמת 2 עתר למחיקת כלל העבירות לפי סעיף 216 בפקודת מ"ה. לטענתו, סעיף 225 בפקודה קובע את תקופת ההתיישנות של עבירות לפי סעיף 216 בפקודה כך שתקופת ההתיישנות הקבועה בחסד"פ הוארכה ל- 6 שנים, ומניין תקופת ההתיישנות הוא מתום שנת המס. מדובר בהוראת חוק ספציפית, אשר במקרה זה גוברת על הוראת חוק כללית - סעיף 9 בחסד"פ. לטענת ב"כ הנאשמת 2 העבירות בתיק דנן בוצעו בין השנים 2002-2004 כאשר מאז סיום חקירתה של הנאשמת 2, חודש דצמבר 2006, לא בוצעה פעולת חקירה כלשהי עד למועד הגשת כתב האישום בחודש אוקטובר 2015. בנסיבות אלה טען כי מסיום חקירתם של הנאשמים ועד מועד הגשת כתב האישום חלפו 9 שנים, ועל כן העבירות לפי סעיף 216 בפקודה התיישנו.

5. ב"כ נאשם 1 העלה גם טענה של הגנה מן הצדק. לטענתו קיימות סתירות בין האישומים לבין חומר החקירה, כתב האישום נוסח באופן מחמיר במכוון והוא בחלקו בניגוד לראיות חד משמעיות של המאשימה. על כן טען כי המאשימה, כרשות מנהלית, הפרה את חובת ההגינות ותום הלב ופעלה בחוסר סבירות ובחריגה מנורמות מקובלות.

לאור האמור, ביקש להורות על ביטול כתב האישום, בכל הנוגע לעבירות שלא התיישנו, עבירות לפי סעיף 220 בפקודה, מן הטעם של הגנה מן הצדק. ב"כ הנאשם 1 עמד על תכליתה של דוקטרינה זו והיא מתן ביטוי לסלידה מהתנהגות הרשות במטרה להאיר את עיניה ולהעיר בפניה על הסכנות הכרוכות בהתנהגותה, זאת לשם מניעת יצירת נורמה התנהגותית פסולה ולא ראויה.

מאחר והטענה של הגנה מן הצדק נדרשת לראיות לאור טיבה וטבעה, לא ביקשתי את המאשימה להגיב עליהן בשלב זה. הנאשמים יהיו רשאים לטעון להם בשנית בשלב הסיכומים ולאחר שמיעת הראיות. **טענה זו לא תידון במסגרת החלטה זו.**

6. ב"כ המאשימה עתר לדחות את טענת ההתיישנות שהעלו ב"כ הנאשמים, ולחלופין לדחות טענה זו בכל הקשור לעבירות המנויות בסעיף 220 בפקודה. ב"כ המאשימה טען כי תחולתו של סעיף 9(ג) בחסד"פ אינה מוגבלת לעבירות המצויות בחוק העונשין וחל גם על העבירות לפי פקודת מ"ה. במקרה דנן הנאשמים נחקרו לאחרונה ביום 25.12.2006, מדובר בחקירה אשר מפסיקה את מרוץ ההתיישנות. מכאן שהעבירות לפי סעיף 220 בפקודת מ"ה לא התיישנו במועד הגשת כתב האישום, יום 27.10.2015.

עוד הדגיש ב"כ המאשימה כי ביום 13.9.2011 הושת כופר וזאת בהתאם להחלטת וועדת הכופר, רשויות המס המתינו לצורך הסדרת תשלום הכופר על ידי הנאשמים. ביום 30.5.2013 השיבה ועדת הכופר בשלילה לבקשת הנאשמים להקטנת הכופר. ביום 1.9.2015 משעודכן ב"כ המאשימה כי תשלום הכופר לא הוסדר, הוגש כתב האישום ביום 27.10.15 כאמור.

ב"כ המאשימה עמד על הרציונליים העומדים מאחורי מוסד ההתיישנות, אשר לטענתו אינם מתקיימים במקרה דנן. האינטרס הציבורי עומד בעינו שכן הנאשמים הולכו שולל את רשויות המס בהיעדר תשלום הכופר. בנוסף, עסקינן במקרה בו היה אינטרס מובהק לנאשמים ב"משיכת" הזמן עד להתיישנות העבירות, ועל כן לא מתקיים אינטרס העברין להשתחרר ממורא הדין; לא נגרם נזק ראייתי לנאשמים שכן הראיות מבוססות בעיקרן על עדויות של צדדים שלישיים והנאשם 1 אף מסר גרסה מפלילה בעניינו; השיקול התועלתני אינו מתקיים במקרה דנן, אין מדובר בתיק בו המאשימה התמהמהה, שכן בעניינם של הנאשמים התכנסה וועדת כופר וניתנו אורכות לשם הסדרת תשלום הכופר תוך מתן אמון בנאשמים כי בסופו של יום יישאו בתשלום בכופר שנקבע.

עוד טען ב"כ המאשימה כי יש להקיש מהדברים האמורים בבג"ץ 6972/96 **התנועה לאיכות השלטון נ' היועץ המשפטי לממשלה** בדבר קטיעת או השהיית מרוץ ההתיישנות, אשר מוצדקת במקום בו הנאשם עשה מעשים השומטים את הקרקע מתחת לנימוקי ההתיישנות. כאשר העברין מתחמק מידיהן של רשויות האכיפה והעמדתו לדין נמנעת בשל כך. לאור האמור, לטענת ב"כ המאשימה, משסוכלו הליכי הכופר על ידי הנאשמים על אף אורכות להסדרת התשלום, ומשנחלשו באופן ניכר הרציונליים המנויים בדבר מוסד ההתיישנות, ראוי כי תידחה טענת הנאשמים להתיישנות. למעשה מבקשת המאשימה את בית המשפט לערוך איזון בין שאלת ההתיישנות הפרוצדורלית ובין האינטרס הציבורי.

דין והכרעה

7. ציר הזמן (שאיננו שנוי במחלוקת)

שנות המס הרלוונטיות הן 2002, 2003, 2004. להלן ציר הזמן הרלוונטי לאירועים בהם עסקינן:

25.12.2006 - חקירת נאשמים.

30.1.2007 - פעולת חקירה אחרונה (זאת על פי יומן החקירות שהוגש כנספח לטענות ב"כ הנאשם 1).

4/2007 - העברת התיק לתובע עם סיום החקירה, כנ"ל על פי אותו יומן חקירה.

5/2009 - המלצת תובע להשית כופר על הנאשמים.

13.9.2011 - קביעת כופר על ידי וועדת הכופר.

30.5.2013 - דחיית בקשת הקטנת הכופר.

1.9.2015 - הודעה לתובע כי הנאשמים לא נשאו בתשלום הכופר או הסדירו אותו.

27.10.2015 - הגשת כתב האישום.

8. אין חולק כי העבירות לפי סעיף 220 בפקודה לא התיישנו. כאמור נטענה הטענה של הגנה מן הצדק בהתייחס אליהן, אך החלטה זו לא מתייחסת לטענה זו.

9. טענת ההתיישנות מתייחסת לעבירות על פי סעיף 216 בפקודה, אשר על פי סעיף 225 מתיישנות לאחר 6 שנים מתום שנת המס הרלוונטית:

"לא תוגש תביעה פלילית לפי פקודה זו כעבור 6 שנים משנת המס שבה נעברה העבירה, ובמקרה של עבירה על הוראות סעיף 220 - כעבור 10 שנים משנת המס שבה נעברה העבירה".

10. יאמר לזכותם של ב"כ הצדדים כי לא נטענה הטענה ולפיה העבירות לפי סעיף 216 הן עבירות נמשכות. הדבר מתיישב עם הפרשנות שניתנה לסעיף 225 הנ"ל בעניין בוני הבירה (ראה שם בעמ' 783, ובעמ' 789 מול האותיות ו - ז).

מכאן, שהעבירות מתגבשות עם תום שנת המס הרלוונטית - יום 31 בחודש דצמבר של אותה שנה. לאור לשון סעיף 225 אשר קובע תקופת התיישנות של 6 שנים לעבירות המנויות בסעיף 216 בפקודה, לכאורה התיישנו העבירות

המאחרות על פי כתב האישום בסוף שנת 2010.

11. אלא שהמסגרת הנורמטיבית שהובאה לעיל איננה שלמה לשם הדיון הרלוונטי. סעיף 9 בחסד"פ קובע הוראות כלליות לעניין התיישנות אשר חלות בשינויים המחויבים גם על העבירות לפי פקודת מ"ה. סעיף 9(א) קובע את תקופות ההתיישנות בגין עבירות פליליות. סעיף זה איננו חל בענייננו שכן עסקינן בהוראת חוק ספציפית אשר גוברת על סעיף 9(א) הנ"ל. חרף האמור, סעיף 9(ג) קובע כדלקמן:

"(ג) בפשע או בעוון אשר תוך התקופות האמורות בסעיף קטן (א) נערכה לגביהם חקירה על פי חיקוק או הוגש כתב אישום או התקיים הליך מטעם בית המשפט, יתחיל מנין התקופות מיום ההליך האחרון בחקירה או מיום הגשת כתב האישום או מיום ההליך האחרון מטעם בית המשפט, הכל לפי המאחר יותר."

12. בעניין בוני הבירה נקבע כי סעיף 9(ג) חל כ"מטרייה נורמטיבית" גם על העבירות לפי הפקודה, שכן מדובר בהוראה כללית אשר משלימה את ההוראה המיוחדת הקבועה בסעיף 225 בפקודה, באותם נושאים שעניינם איננו אורך תקופת ההתיישנות (ראה שם בעמ' 785 מול האות ו, ובעמ' 791).

13. **"פעולת חקירה על פי חיקוק"** - המדובר בכל פעולה שיש בה כדי לקדם את הבירור העובדתי בתיק. אין לי אלא לקבל טענת ב"כ המאשימה לעניין זה אשר הפנה לפסק הדין בעניין פלוני [ע"פ 347/07 פלוני נגד מדינת ישראל (18.11.2007)] ולפיו:

"חקירה בהקשר זה היא פעולת חיפוש ואיסוף חומר הוכחה לבית המשפט, הנערכת בידי המשטרה או בידי נושא משרה המוסמך לערכה, כדי להכין תביעה פלילית העתידה לבוא. הליך חקירה חייב להיות "הליך רשמי" מהותי וענייני, להבדיל מ"בירורים מוקדמים" או מ"איסוף מידע" גרידא, שאין בהם משום עשיית פעולת חקירה ממשית. לעניין זה, יש להבחין בין הליך מנהלי שמשמעותו פעילות של הכנה לקראת חקירה לבין הליך של חקירה פלילית, המבטא פעולה ממשית המכינה את התביעה הפלילית."

סבורתני לאור האמור לעיל, שלא ניתן לקבוע כי ביצוע פעולות מנהליות לאחר גיבוש תיק החקירה ועם תום איסוף חומר הראיות, יכולות לעלות כדי "פעולת חקירה על פי חיקוק", שיש בהן כדי לעצור את מרוץ ההתיישנות, זאת מכח קל וחומר.

14. בציר הזמן שהובא דלעיל בסעיף 7 להחלטתי, נראה כי אין מחלוקת שחקירת הנאשמים מהווה "פעולת חקירה על פי חיקוק". גם איסוף חומר שנערך ביום 30.1.2007 או ניסיונות לאסוף את החומר יכולים לעלות כדי "פעולת חקירה על פי חיקוק". העברת התיק אל התובע המוסמך בחודש אפריל 2007 איננה פעולת חקירה. גם קביעת הכופר על ידי וועדת הכופר בהמשך להמלצת התובע איננה פעולת חקירה. הלכה למעשה, תיק החקירה בשלב זה כבר גובש ואף עמד בבסיס החלטת התובע להעביר את ההליך לפסים מנהליים של קביעת כופר ובוודאי שצריך היה לעמוד בבסיס ההחלטה של וועדת הכופר.

15. חרף האמור, טען ב"כ המאשימה כי העובדה שוועדת הכופר התכנסה בעניינם של הנאשמים והגיעה להחלטות

בעניינם, והתנהלות הנאשמים מול וועדת הכופר ולפיה "משכו זמן", הגישו בקשה לקביעת כופר נמוך יותר, בקשה שנדחתה ביום 30.5.2013 (הכופר המקורי נקבע ביום 13.9.2011), ולא הגיעו להסדר תשלומים כלשהו בעניין הכופר עד ליום הגשת כתב האישום ועד בכלל שומטת את הקרקע תחת טענת ההתיישנות לאור הרציונליים השונים של ההתיישנות כפי שהם מצוינים בפסיקה.

סבורתני כי לא ניתן לקבל טענות המאשימה בעניין זה.

16. לא אחת, נמחקים כתבי אישום בגין עבירות מס שונות הן על פי פקודת מ"ה והן על פי חוק מס ערך מוסף התשל"ו - 1975, לאחר שנאשמים/נישומים הגיעו להסכמות עם הרשות המנהלית דוגמת תשלום כופר או קנסות.

המאשימה יכולה הייתה ואף ראוי היה שתפעל להגיש כתב אישום בטרם מועד ההתיישנות בתיק דנן, בעוד שבמקביל יכולים היו הנאשמים לנהל דיונים על תשלום הכופר עם רשויות המס. פעולת החקירה האחרונה הסתיימה בסוף חודש ינואר 2007 ובנסיבות אלה כדי להגיש כתב אישום בטרם תקופת ההתיישנות של העבירות על פי סעיף 216 בפקודה, היה על המאשימה להגיש את כתב האישום לכל המאוחר בחודש ינואר 2013. וועדת הכופר הגיעה להחלטות בעניינם של הנאשמים ביום 13.9.2011 - מכאן שבמשך מעל לשנה מאז אותו היום יכולה הייתה המאשימה לפעול ולהגיש כתב אישום.

17. נראה שהמאשימה ורשויות המס זנחו את הטיפול בתיק דנן ולא העניקו לו את תשומת הלב הראויה. הדבר ניכר מהעובדה שנדרש לרשויות השונות זמן ארוך להגיע להחלטות אופרטיביות בניהול ההליך. הדבר בולט לאור העובדה כי נדרשו למאשימה כשנתיים ימים להמליץ על השתת כופר לרשויות המס, נדרשו לוועדת הכופר מעל לשנתיים ימים כדי לקבוע כופר בעניינם של הנאשמים, ומאז כמעט שנתיים כדי לדון בבקשת הנאשמים להקטנת הכופר ולדחות אותה. לאחר מכן, המתינו הרשויות השונות מעל לשנתיים בהן חדלו הנאשמים מלשלם את הכופר שנקבע להם או להגיע להסדר תשלומים כלשהו בעניין הכופר, עד שהועבר התיק לתובע עם הערה כי תשלום הכופר לא הוסדר.

18. ב"כ המאשימה הפנה לרציונליים השונים העומדים בבסיס מוסד ההתיישנות, וטען כי אלה אינם מתקיימים בעניינם של הנאשמים ועל כן יש לדחות את טענת ההתיישנות מניה וביה. כל הרציונליים הנ"ל נדונו בהחלטת בית המשפט בעניין בוני הבירה ובסופו של יום העדיף בית המשפט את ההסדר החוקי הברור על פני הסדר משפטי אחר שמאזן בין האינטרסים השונים - בין מוסד ההתיישנות ובין האינטרס הציבורי.

עוד יש לציין כי הרציונליים אליהם הפנה ב"כ המאשימה מצדיקים לכאורה עצירת ההתיישנות בעבירות נמשכות. אלא שבעבירות לפי פקודת מ"ה שנדונו בע"פ בוני הבירה, קבע בית המשפט העליון כי ההסדר בסעיף 225 הוא הסדר ספציפי. זאת ועוד בית המשפט קיבל את הרציונל או את המגמה לקצר את תקופת ההתיישנות כשמדובר בעבירות מס (ראה שם בעמ' 783).

בנסיבות אלה ועל אף שמדובר בטענות שובות לב, אין לי אלא לדחותן. זאת ועוד, לאור התנהלות הרשויות

בעניינם של הנאשמים, כפי שהיא עולה מציר הזמן דלעיל, סבורתני כי האינטרס התועלתני מתקיים מניה וביה בתיק דנן, ומצדיק קבלת טענת ההתיישנות.

לאור כלל האמור, אני מקבלת את טענת ההתיישנות ככל שהיא נוגעת לעבירות לסעיף 216 בפקודת מ"ה שבכתב האישום כנגד שני הנאשמים.

אין חולק כי העבירות לפי סעיף 220 בפקודה טרם התיישנו. אמנם, כתב האישום הוגש ערב ההתיישנות בעבירות דנן, אך לא מצאתי שיש טעם מיוחד להורות על מחיקתן. כאמור, הטענה של הגנה מן הצדק תידון בהמשך ומן הסתם תתייחס לעבירות אלה.

חרף האמור ולאור נוסח כתב האישום, אני מורה למאשימה להגיש כתב אישום מתוקן ממנו יושמטו העבירות לפי סעיף 216 בפקודה. בכתב האישום המתוקן תציין המאשימה את העובדות אשר מגבשות את העבירה לפי סעיף 220 בפקודה בעניינם של הנאשמים על פי הנטען. ככל שניתן תעשה כן המאשימה עד לדיון הקרוב הקבוע בתיק דנן.

בשל העובדה כי הדיון שנקבע להיום בתיק דנן נדחה מאילוצי בית המשפט, ההחלטה ניתנת בהעדר הצדדים ותומצא על ידי המזכירות למשרדי ב"כ הצדדים.

ניתנה היום, כ"ד בניסן תשע"ו, 2.5.2016, בהעדר הצדדים.

שרה חביב, שופטת